

lító innovációs erejét kutatás-fejlesztési tevékenységeik támogatásával, továbbá hogy szükség esetén javaslatot tegyen a közép- és felsőfokú szakoktatásnak az iparág igényeihez való igazítására, valamint, hogy csökkentse a hazai vállalatok és külföldi befektetők elé állított bürokratikus akadályokat” – emelte ki Henter Ágnes. Ezen célok elérése érdekében a Kormány többek között a továbbképzési költségek 25-90%-ának megfelelő mértékű támogatást nyújt a 10 millió eurót meghaladó értékű beruházást megvalósító vállalatoknak. Kutatási-fejlesztési célt szolgáló beruházások esetében pedig már 100 millió forint beruházási értékhatártól (legfeljebb) 80%-os mértékű adókedvezmény vehető igénybe.

Számos vállalat részére jelentős kihívást jelent a kutatási-fejlesztési költségek és a szükséges know-how biztosítása: „Éppen az autóipari beszállítók azok, akiknek egyre fontosabb lesz a más vállalatokkal való együttműködés. Ez azonban nem vezethet a verseny korlátozásához” – mondta Stauber Péter, a Noerr & Társai Iroda ügyvédje az autóipar versenyjogi aspektusait megvilágító előadásában. „Mind az együttes kutatás esetében, mind a termelésben való együtt-

működés során, mind pedig a gyártók és a kereskedők közötti kapcsolatokban kötelesek a vállalatok saját maguk is megvizsgálni, hogy együttműködésük nem ütközik-e a versenykorlátozás tilalmába.” Ennek értékelésénél segítséget nyújtanak az EU-ban alkalmazandó ún. csoportmentesítési rendeletek, amelyek mentesítik a szerződések különböző fajtáit (azaz csoportjait) a versenytilalom alól, ha azok meghatározott feltételeknek eleget tesznek. A jelenleg érvényes rendeletek nagy részének helyébe 2010 folyamán új szabályok lépnek, amelyek egyrészt könnyítéseket és magyarázó rendelkezéseket, másrészt néhány esetben szigorításokat is tartalmaznak. „Az új szabályokra való felkészülés érdekében már most is érdemes felülvizsgálni a szállítókkal, az átvétőkkel és a kooperációs partnerekkel kötött szerződéseket” – jegyezte meg Stauber Péter.

A gépjárműgyártók és beszállítók felelőssége a hibás termékek által okozott károkért szintén olyan jogi vonatkozású téma, melynek jelentősége az utóbbi években egyre növekszik. Ezt a területet a termékfelelősségi törvény szabályozza. „Amennyiben egy fejlesztési vagy gyártási hiba miatt baleset

következik be, a gyártó korlátlan anyagi felelősséggel tartozik a személyi sérülésekért, az azzal összefüggésben keletkezett valamennyi következménykárért és a dologi károkért is” – hangsúlyozta dr. Rozgonyi-Tóth István ügyvéd, a Noerr & Társai Iroda tagja. Ugyanakkor a beszállítóknak is nagy a felelősségük, mert az általuk szállított hibás alkatrész által okozott károkért a gyártókkal szemben (és kivételesen a fogyasztóval szemben) ők is felelnek. Ezért számukra is fontos a megfelelő minőségbiztosítási rendszerek bevezetése és a folyamatos minőség-ellenőrzés. A gyártók gyakran kötelezik erre a beszállítókat ún. minőségbiztosítási megállapodás formájában. Ebben többek között a minőségirányítási rendszerek működtetését, a gyártás folyamatát és az ellenőrzési kötelezettségek terjedelmét is szabályozzák. „A minőségbiztosítási megállapodásnak döntő szerepe lehet egy esetleges termékfelelősségi káreset elbírálása során. A jövőbeni, jelentős kártérítési követelések elkerülése érdekében fontos a szerződés körülmények megfogalmazása, különös tekintettel a releváns külföldi joggyakorlatra is” – hívta fel a figyelmet dr. Rozgonyi-Tóth István.

Termékfelelősség az autóiparban

Dr. Rozgonyi-Tóth István ügyvéd, a Noerr & Társai Iroda tagja a gépjárműgyártók és beszállítók felelősségéről tartott előadást a hibás termékek által okozott károk kapcsolatban. Ezt a területet a termékfelelősségi törvény szabályozza.

A termékfelelősség a gyártó szigorú, objektív felelőssége („strict liability”) a hibás termék által okozott ún. „következménykárokért” avagy „termékkárért” (lásd új Ptk.). Nem a termékminőségért, ill. hibamentességéért fennálló felelősség, mert arra a szavatosság, ill. jótállás (azaz garancia) szabályai vonatkoznak (kijavítás, csere, árleszállítás, pénzvisszatérítés stb.). Következménykárnak nevezzük a hibás termék (ingó dolog és gyógyszerek) által okozott személyi károkat (testi sérülés, egészségkárosodás, halál) vagy más dologban okozott kárt 500 EUR felett (ingóságok). Cél az, hogy a fogyasztóvédelem: csak olyan, magánhasználat vagy magánfogyasztás tárgyát képező dologban okozott károkra terjedjen ki, amit a károsult is rendszerint ilyen célból használt (azaz pl. nem vonatkozik a gyári termelőberende-

zésekben keletkezett károkra). A károsult 3 éven belül érvényesítheti igényét (a kár bekövetkezésétől, ill. a hiba okáról való tudomásszerzéstől kezdve), de maximum a termék forgalomba hozatalától számított 10 évig.

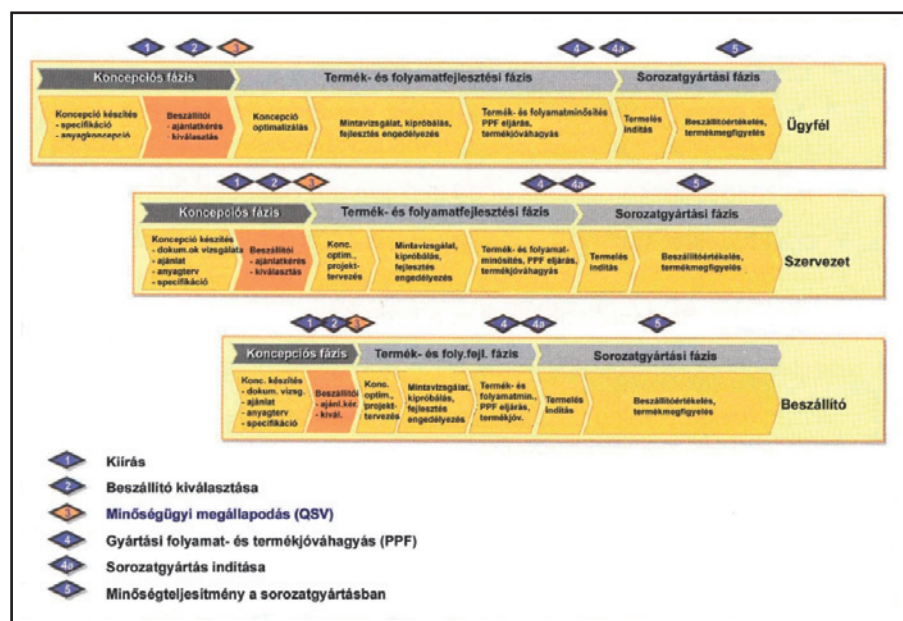
Történeti előzmények

A Buick autógyárral kapcsolatban, 1916-ban New Yorkban született az első precedens bírói ítélet: az autó kerékfelfüggesztése rossz volt, és ez okozta a balesetet. A hivatalos indoklás szerint: „Ha hibás a konstrukció, csak a gyártó lehet ezért felelős.” Ugyancsak az USA-ban, 1962-ben hozták meg az első egységes törvényt a „strict liability” tárgyában, amely minden termékre és szolgáltatásra, nemcsak fogyasztási, hanem termelési célra gyár-

tott termékre is vonatkozott, és a gyártók kiszolgáltatott helyzetét hozta magával, továbbá óriási kártérítési pereket. Az EU-ban 1985-ben született az első irányelv, az USA-szabályozástól részben enyhébben: csak termékre (szolgáltatásra nem), méghozzá csak fogyasztási termékekre vonatkozott, a fejlesztési kockázatot kizárták és 10 éves volt az elévülési idő. Magyarországon 1994. január 1-től átvették az EU-irányelveket, melynek eredménye az 1993. évi X. törvény. 2011. január 1-től lép hatályba az új Ptk. önálló fejezeteként az 5.529. §. (lényegében változatlan).

Ki felel a kárért? – Alapfogalmak

– **Gyártó:** – a végtermék, a résztermék és az alapanyag gyártója, akit a véd-

jegy vagy más árjelzés a terméken gyártóként megjelölt (kvázi gyártó).

- **Importáló:** - a fogyasztóval szemben úgy felel, mint a gyártó, (csupán viszontkeresettel élhet a gyártóval szemben)
- **Forgalmazó:** ha a gyártó nem ismert, minden forgalmazó úgy felel, mint a gyártó, amíg meg nem nevezi, hogy ki a gyártó, vagy kitől szerezte be a terméket (vagyis az öt megelőző forgalmazót) - 30 napos határidőn belül kell megneveznie, egyébként a forgalmazó felel.
- **Egyetemleges felelősség:** valamennyi forgalmazó együtt perelhető a gyártóval (egymás között azonban a felróhatóság arányában felelnek).
- A felelősség korlátozása vagy kizárása a szerződésben semmis. Magyar jogeset volt egy hibás sarokszélep miatti vízkár, amikor a másodlagos forgalmazó mentesült az elsődleges forgalmazó megnevezése után.
- **Hibás termék:** ha az általában elvárható biztonságot nem nyújtja az összes körülmény figyelembevételével, de különösen a termék rendeltetésére vagy az ésszerűen várható használatára („megtört használat”, tehát nem csak a „rendeltetészerű” használat) a termékkel kapcsolatos tájékoztatásra, a forgalomba hozatal időpontja, a tudomány és technika állására tekintettel.
- **Későbbi technikai újítások, fejlesztések:** („state of the art”) - nem hiba önmagában az, hogy később biztonságosabb termék került piacra (ez a gyártót védi).

- **Biztonságos áru követelményei:** jogszabály vagy szabványok (nemzetközi, EU vagy nemzeti szabványok).
- **Jogszabályok:** 1997. évi CLV. tv. A fogyasztóvédelemről és a 79/1998. (IV.29.) Korm. rendelet Az áruk és a szolgáltatások biztonságosságáról és az ezzel kapcsolatos piacfelügyeleti eljárásokról.

A termék akkor biztonságos, ha a fogyasztó életét, egészségét, testi épségét a rendeltetészerű vagy az ésszerűen várható használat mellett - ideértve a használhatóság időtartamát, valamint az üzembe helyezési, beszerelési, karbantartási előírások betartását - nem, vagy csak a rendeltetészerű vagy ésszerűen várható használatával járó legkisebb mértékben veszélyeztet. A termék biztonságosságát elsősorban a következők alapján kell megítélni:

- a) a termék alapvető ismérvei (összetétele, csomagolása, valamint összeszerelésére, beszerelésére és karbantartására, felhasználására vonatkozó előírások)
- b) a terméknek más termékre gyakorolt - az együttes használat során ésszerűen várható hatásai,
- c) a termék külső megjelenítése, címkézése, használati és kezelési útmutatója, hulladékkezelési vagy más tájékoztatója,
- d) a termék használatának hatása a fokozott veszélynek kitett - különösen a gyermek- és az időskorú - fogyasztókra.

A fogyasztónak (ill. a károsultnak) kell bizonyítani, hogy a termék hibás volt, kár keletkezett (és a kár mértékét), és a kárt a hi-

bás termék okozta (okozati összefüggés). Nem kell bizonyítani, hogy a hiba mikor keletkezett. Törvényi vélelem: a hiba már a forgalomba hozáskor megvolt.

- A gyártó nem mentesül, ha úgy járt el, ahogy az „adott helyzetben általában elvárható”, (vagyis felelőssége objektív), csak akkor, ha bizonyítani tudja, hogy forgalomba hozáskor a termék hibátlan volt, a hiba oka később keletkezett, (ez általában nagyon nehéz vagy lehetetlen),
- a hiba a forgalomba hozáskor nem volt megállapítható a tudomány és a technika akkori állása szerint, mely szabály a gyártót védi („state of the art” - kivétel a gyógyszeripar),
- a terméket nem hozta forgalomba (pl. a terméket kilopták a gyárból),
- nem eladásra gyártották a terméket, és nem tartozik a gyártói tevékenység körébe (pl. ajándék céljára gyártották a terméket),
- a hibát kötelező jogszabály vagy hatósági előírás alkalmazása okozta.

Hogyan mentesül a beszállító?

- A fogyasztó közvetlenül, illetve a gyártóval együtt is perelheti a beszállítót. De: a gyártó a fogyasztóval szemben mindig felel, és kártérítéssel tartozik.
- Az alapanyag vagy a résztermék gyártója mentesül, ha bizonyítja, hogy a hibát a végtermék szerkezete, ill. összetétele okozta (tehát az alkatrész önmagában hibátlan volt), vagy ha a hiba a végterméket gyártó utasításának következménye (pl. a hibás termék a gyártó specifikációjának megfelelt, de a specifikáció volt téves, és ez okozta a hibát)
- bérunka: a mintadarabnak megfelelési legendó,
- beszállító önálló fejlesztése esetén problémás lehet.

A gyártó által megfizetett kár áthárítása regresszigény formájában érvényesíthető a beszállítóval szemben, ha annak feltételei a közöttük fennálló konkrét szerződéses rendelkezések, és az eset konkrét körülményei alapján a polgári jog szabályai szerint fennállnak. A visszahívási költségek átháríthatósága külön vizsgálendő gyártó és beszállító között.

A károsult jogigényei és az elévülés

Testi sérülés, egészségkárosodás, halál esetén teljes vagyoni és nem vagyoni kártérítés jár (elmaradt haszon, jövedelemki-

esés pótlása, járadék, immateriális károk, pszichikai hátrányok, a német jogban „fájdalomdíj”). Ide tartoznak a dologban okozott károk 500 EUR felett, de itt csak a ténylegesen felmerült dologi kár szerepel. A gyártó részben mentesülhet, ugyanis nem kell megtérítenie a kárnak azt a részét, mely a károsult személy felróható közrehatásából származott. A határidő a kár bekövetkezésétől számított 3 éven belül, de maximum a termék forgalomba hozataltól számított tíz évig terjed. Az új Ptk. szerint az igény csoportos perlés formájában is érvényesíthető („class action”), de egy külön törvény is előkészítés alatt áll. A károsult más jogcímen fennálló jogigényei is fennmaradnak az eladóval szemben a hibás teljesítéssel, azaz szerződésszegéssel okozott kár esetén (Ptk. 310.§, öt évig). A közvetlen károkozóval szemben kártérítési igény a szerződésen kívül okozott károkozás általános szabályai szerint (5 évig), ahol viszont a bizonyítás nehezebb és több kimentési ok lehet (pl. felróhatóság hiánya). A hibás termék jogkövetkezményei a szavatossági és szerződésszegéssel okozott kártérítési igények (Ptk. 310. §), a termékfelelősségi törvényen alapuló igények (1993. évi. X. tv.), az általános kártérítési igények (Ptk. 339. §), a fogyasztóvédelmi hatósági intézkedések (bírságok) és a büntetőjogi felelősség.

A hibák típusai a német joggyakorlat által kialakított kategóriák szerint:

- Konstruktív (fejlesztési) hiba: a gyártó a tervezés, illetve fejlesztés során olyan hibát követ el, amely az egész termék-sorozatnál jelentkezik.
- Gyártási hiba: a termelési folyamat során jön létre és csak egyes daraboknál jelentkezik.
- Tájékoztatási hiba: a figyelmeztetési kötelezettség elmulasztása.
- A termék utólagos megfigyelése során elkövetett hiba (mulasztás).

Konstruktív (fejlesztési) hiba

A gyártó kötelessége a termék fejlesztését tekintve, hogy rendeltetésszerű vagy az észszerűen várható használat mellett veszélymentesen lehessen használni. A mérce a tudomány és technika legújabb elérhető szintje („state of the art”). Fejlesztési hibáról akkor beszélünk, ha a termék nem felel meg a szükséges előírt biztonsági szintnek (alkalmatlan nyersanyag felhasználása, termék elégtelen tesztelése, a termék konkrét használatát tekintve nem megfelelő tesztek). Jögesetek:

1. Kis sebességű ütközésnél nem aktiválódott a légzsák, ez személyi sérüléshez vezetett. A döntés szerint a vezető nem volt bekötve (önhiba) és a légzsák csak bizonyos sebesség feletti ütközésnél aktiválódik, hogy ne okozzon sérülést.
2. Az oldallégzsák nem oldott ki egy fának ütközéskor, ami súlyos sérüléshez vezetett. A későbbi típusokban már tartalék áramrendszert is beszereltek az oldallégzsákhhoz. Ez egy műszaki és jogkérdés, ahol a tudomány és a technika állása a forgalomba helyezés időpontjában irányadó (itt: 1997).
3. Központi zár nem automatikusan működött, ezért loptak az autóból, dologi kár keletkezett. A döntés szerint nem fejlesztési hiba történt, ha később a piacra kerülő autók már automatikus központi zárral ellátottak.

Gyártási hiba

A gyártó kötelessége a termék gyártási folyamatát úgy megszervezni, hogy egyes hibás termékek legyártását megakadályozza. Gyártási hibáról beszélünk, ha bár a termék fejlesztése hibátlan, az egyes gyártási sorozat darabjai olyan hibával rendelkeznek, amely a termék biztonságosságát negatívan befolyásolja (pl. csavar vagy műanyag rész eltörik, pontatlan a hegesztés, összeszerelési hiba). Jögesetek:

1. A vezető oldali légzsák városi forgalomban magától aktiválódott ismeretlen okból. A gyártó elismerte a hibát, és perren kívüli egyezség született.
2. Az oldallégzsák egy kátyúba hajtást követően magától aktiválódott és a vezetőnél az ütest követően agyvérzés következett be. Műszaki és jogkérdés, hogy hibás funkció volt-e a kioldás és a használati utasításban kellett volna-e utalni egy ilyen esetleges veszélyre? A későbbi fejlesztés során már kizárták az ilyen hibák lehetőségét egy új technikai megoldással. Fontos kérdés, hogy hibás-e a termék, ha egy ilyen hibás funkció lehetősége az adott technikai szint mellett még nem volt felismerhető? Az ügy még elbírálás alatt van.
3. A felperes a kerékpár gyártójától vagyoni és nem vagyoni kártérítést követelt a kerékpáros balesete miatt, amelyet az eltört pedál okozott. A bíróság megállapította, hogy a pedál anyaghibája gyártási hiba, amelyért a gyártó felelősséggel tartozik.

Tájékoztatás hibája

A gyártó kötelessége a termékkel kapcsolatos tájékoztatás, figyelmeztetést illetően, hogy a tájékoztatás, ill. figyelmeztetés legyen a felhasználó/fogyasztó számára egyértelmű, érthető, könnyen hozzáférhető és hívja fel a termék nem rendeltetésszerű használatából eredő veszélyekre is a figyelmet. Instruktív hibáról akkor beszélünk, ha a termék használati utasítása helytelen, ill. ha hiányzik a megfelelő figyelmeztetés a termék konkrét veszélyeiről. Például figyelmeztetés a légzsák veszélyeiről a gépkocsi első ülésén elhelyezett gyermekekre nézve vagy a navigációs rendszer figyelmeztetése. Jögeset: csomagterbe sülyeszíthető pöttyölések összezárása során keletkezett sérülés. A károsult szerint az ülésrendszer veszélyes konstrukció, és a veszélyre nem volt megfelelő felhívás. A döntés szerint a sérülés a károsult saját hibájából következett be, és a használati utasítás felhívta a figyelmet a veszélyekre.

After-Sale monitoring

A gyártó köteles a termék eladása után megfigyelni a termék tényleges piaci használatát, esetleges meghibásodását, hibajelentéseket kiértékelni, a hiba elhárítását biztosítani. Az after-sale termékfigyelés tartalmazza a saját termék és más gyártók termékei együttes használatából eredő veszélyeket is. Jögeset: a motorkerékpár kanyarban mutatkozó instabilitása halálos balesetet okozott. Az instabilitást egy olyan kormányvédő okozta, melyet nem a kerékpár gyártója készített. Bár a gyártó motorkerékpárja önmagában nem volt hibás, a bíróság mégis megállapította a gyártó felelősségét, mert kötelessége lett volna a saját terméke (motorkerékpár) és a piacon kapható kiegészítők közti kölcsönhatás megfigyelésére és az ebből eredő veszélyek elhárítására.

Beszállító és gyártó felelőssége egyes kiemelt példák alapján:

1. LG Düsseldorf NJW-RR 1997, 1344 „Tempomat”
A beszállító szállította a tempomathoz szükséges gömbcsapágycsatlakozásokat. Az alkatrészek használat közben megrepedtek, mindez az autók visszahívásához vezetett. A gömbcsapágycsatlakozások nyomásellenállása, ill. hőmérsékletbírása nem volt megfelelő. A gyártó és a beszállító nem állapodtak meg különös specifiká-

cióban, ill. nem konkretizálták az elvart termék tulajdonságokat. Mivel a gömbcsapágyak megfeleltek az általánosan elvart termék tulajdonságoknak, kizárólag a gyártó viselte a visszahívással kapcsolatos költségeket, és nem tudott a beszállítónál viszontkereseti igénygel élni.

2. BGH NJW 1968, 247 „Tengelytörés”

A hátsó tengely anyaghibája miatti közúti balesetben az autóban ülő utas súlyosan megsebesült. Az alkatrészt a beszállító túl alacsony hőmérsékleten hegesztette, amely a balesetet okozó anyaghibához vezetett. A beszállító észrevehette volna az anyaghibát, ha elvégez egy mágneses tesztet. A beszállító és a gyártó közti minőség biztosítási megállapodás tartalmazta a beszállító azon köteletségét, hogy a termékeit mágneses teszt útján ellenőrizze. A bíróság megállapította a beszállító cég kártérítési felelősségét a felperes – sérült utassal – szemben.

Hogyan csökkentjük a kockázatokat?

– Teljes körű minőségirányítási rendszer bevezetésével.

A teljes körű minőségirányítás magában foglalja annak vizsgálatát is, hogy megfelelő tájékoztatást kap-e a fogyasztó a termék biztonságáról, használatának esetleges veszélyeiről, a termék alkalmazásával összefüggő előírásokról (pl. szükséges szervizellenőrzések). Nemcsak a konstrukciót kell vizsgálni, hanem azt is, hogy a termék időközönként milyen karbantartást igényel és biztosított-e ezek végrehajtása. A versenytársak hasonló termékeinek összehasonlító elemzése, az azoknál megvalósított biztonsági szintre – ez döntő lehet akkor, ha ítéletet kell alkotni a technika

mai állásáról. A gyártó a termékfelelősség alól nem mentesül csupán azért, mert tanúsított vagy teljes körű minőségirányítási rendszerrel rendelkezik. Azonban ha ilyen rendszere van, akkor nagyobb esélye van annak bizonyítására, hogy terméke hibátlan volt, amikor elhagyta a gyárat.

- A tervezési dokumentációknak a tudomány állása szerint történő elkészítésével, a tervezés verifikálásával és validálásával, kockázat- és veszélyelemzés végrehajtásával.
- Részletes gyártási dokumentáció készítésével, megerősített átvételi és folyamatközi ellenőrzéssel, termékhibák és reklamációk esetén azonnali beavatkozással.
- Tanúsítással arról, hogy a termék forgalomba hozatalakor megfelelt a vonatkozó műszaki előírásoknak (pl. CE-jelölés).
- A joggyakorlat folyamatos figyelésével, a rendeltetésszerű használat és a termékhiba fogalmának elemzésével.
- A műszaki dokumentáció folyamatos elemzésével, a piacon már forgalmazott azonos és hasonló termékek vizsgálatával.
- Olyan használati utasítással, amely figyelmeztet minden lehetséges veszélyre és leírja a gyártó által meghatározott rendeltetésszerű használat körülményeit.
- A beszállítók, alvállalkozók gondos kiválasztásával.

A termékfelelősségi biztosítás

A termékfelelősségi biztosítás szinte minden magyar biztosító kínálatában megvan (a gyártó, importáló és forgalmazó is megkötheti, ill. a beszállító is). Biztosítási eseményről akkor beszélünk, ha a fedezetbe vont termékkel mint hibás termékkel

kárt okoz, és a biztosított a termékfelelősség szabályai szerint felelősséggel tartozik. A biztosítót azonnal értesíteni kell minden esetről, ami a gyártó felelősségét kiválthatja, különben a gyártó elveszítheti jogigényeit. A biztosító megtilthatja a kár elismerését és a peren kívüli egyezséget. Ilyenkor a biztosító átveszi a gyártó szerepét a perben. Sorozatkárnak vagy szérikárnak hívjuk ugyanazon termék azonos hibáival okozott kárainak összességét, olyan károkat, illetve amelyek azonos gyártási hibára vezethetők vissza. Ilyenkor a biztosító kezdeményezheti a termék visszahívását (kármegelőzés). A biztosítással nem fedezett károk és kizárások lehetnek:

- magában a hibás termékben okozott károk,
- a károsultnak a hibás termék kijavításával, kicserélésével kapcsolatos költségei (mert arra a szavatosság vagy garancia vonatkozik),
- a károsultnak a hibás termék visszahívásával, illetve megsemmisítésével kapcsolatos költségei (esetleg külön záradékban: visszahívási költségek biztosítása),
- a termék használati (kezelési) útmutatójának (megfelelőségi tanúsítványnak, termékleírásnak, címkének, csomagolásnak) hiányosságai és hibái miatt bekövetkezett károk, vagy ha a kár azért következett be, mert – jogszabályi előírás ellenére – ezek nélkül került forgalomba a termék,
- bér munkával okozott károk – a beszállító által megmunkálásra átvett termék feldolgozása vagy átalakítása – ezekre esetenként egyedi elbírálás során van lehetőség záradék formájában,
- résztermék által az új termékben okozott kár, egyedi elbírálás alapján.

A díjszámítás alapja a biztosított termék értékesítéséből származó éves árbevétel. A biztosítási díj évenként utólagos elszámolás során korrigálásra kerülhet a tényleges éves forgalom függvényében. A biztosító mentesül a következő esetekben:

- a gyártó engedély nélkül végezte a tevékenységet,
- kötelező biztonsági felszerelés hiánya,
- kirívóan súlyos szabálysértés (gyártásra, forgalmazásra, importálásra vonatkozó szabályok),
- kármegelőzési vagy kárenyhítési kötelezettség (szándékos vagy gondatlan) megszegése, ha a kár (vagy annak egy része) ezek révén megelőzhető lett volna (esetleg részleges kártérítéshez is vezethet),

Alfa Romeo	25	Hyundai	2	Peugeot	15
Audi	39	Jeep	30	Porsche	5
BMW	9	Kia	18	Renault	101
Chrysler	52	Lancia	25	Saab	20
Citroen	8	Lexus	11	Seat	9
Dacia	2	Mazda	34	Skoda	11
Daewoo	3	Mercedes-B.	20	Smart	7
Daihatsu	6	Mini	3	Suzuki	33
Fiat	62	Mitsubishi	25	Toyota	40
Ford	73	Nissan	35	Volvo	14
Honda	44	Opel	38	Volkswagen	43

Autógyárak visszahívásai

- ha a kárt a szükséges intézkedések elmulasztásával okozta, és a biztosító írásbeli figyelmeztetése ellenére nem tette meg az adott helyzetben elvárható intézkedéseket.

Autóipari minőségbiztosítás és szabványok

1. QS 9000:1998 rendszer (Quality System Requirements, 2005-ben megszünt). A három nagy amerikai autógyár - General Motors, Ford, Chrysler- által kifejlesztett előírásrendszer. Kiegészítő kötetei napjainkban is érvényesek.
2. VDA követelményrendszer (Verband Deutscher Automobilindustrie). A Német Autóipari Szövetség által alkalmazott rendszer. Az autógyárak, beszállítók és minőségügyi tanúsító cégek együttműködésének eredményeképpen jött létre a VDA követelményrendszer (Franciaországban és Olaszországban is hasonló saját rendszer volt). Ezek felépítésükben és előírásaikban hasonlóak, szinte mindegyik az ISO 9001-es szabvány-sorozatot veszi alapul és kiegészítik az autóipari követelményekkel. Kiegészítő kötetei (kézikönyvek) napjainkban is érvényesek.
3. ISO TS 16949:2009 Technical Specification (Szabvány ill. Műszaki Előírás, első verziója 2002-ben jelent meg). Felváltotta az országspecifikus rendszereket, és ma már minden autóipari beszállítónak ezt kell alkalmaznia, és ennek megfelelő minőségirányítási rendszert kell felépítenie. Az ISO/TS 16949 szabvány felépítése hasonló a korábbi követelményrendszerekhez. Alapja az ISO 9001-es szabvány, minden szabványpontban autóipari kiegészítésekkel. A különbség abban áll, hogy az ISO/TS 16949 nem rendelkezik kiegészítő kézikönyvekkel, hanem minden esetben a VDA-ban és a QS 9000-ben meglévő kézikönyvekre hivatkozik mint alkalmazási előírásokra. Ez a szabvány tehát nem „törli” el véglegesen a régi autóipari követelményrendszereket, csak az alapkövetelményeket és a szabványok szerkezetét egységesíti. Az autóipari kiegészítéseknek meghagyja az egyes autógyárak szabadságát, hogy az általuk kidolgozott minőségi követelményeket alkalmazzák. Tehát a „rég” autóipari követelményrendszerekhez kapcsolódó kiegészítő kézikönyvek továbbra is alkalmazásban maradnak.

A szerződéses rendszer áttekintése

A beszerzési keretszerződés elemei: általános szerződési feltételek (opcionális), minőségbiztosítási megállapodás (MBM), műszaki tartalmú megállapodások, folyamatirányítás, egyedi megrendelések, kereskedelmi tartalmú megállapodások. A minőségbiztosítási megállapodás célja a megelőzés, tehát a termelés megkezdése előtt kell gondolni rá. Általános szerződési feltételekről (ÁSZF) akkor beszélünk, ha tartalmát az egyik fél egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül határozza meg, a felek egyedileg nem tárgyalták meg, és több szerződés megkötése céljából készül. Az MBM gyakran ÁSZF-nek minősül. Az ilyen szerződés egyes rendelkezéseinek érvényességével kapcsolatosan a törvény szigorúbb szabályokat tartalmaz. De mit is érdemes szabályozni? Minőségi stratégiákat, tájékoztatási kötelezettségeket, a termék vagy a folyamatok módosítását, mintadarab-tanúsításokat, a beérkezett, ill. kiszállított termékek vizsgálatát. A minőségirányítási rendszerek (például a DIN EN ISO 9001:2000) célja: a beszállító kötelezése arra, hogy a szabványosított követelményeket betartsa. A legtöbb esetben kiegészítheti a gyártó saját minőségi követelményeit, amelyeket részleteiben az MBM-megállapodás ír elő, szükség esetén helyettesítheti azokat, ez képezi a minőségirányítás keretrendszerét az egyes termékek minőségbiztosítása során. A minőség-tanúsítás ellenőrzést jelent minden szinten (folyamat-tanúsítás, rendszer-tanúsítás, termék-tanúsítás). Az MBM-ben rögzített követelményeket folyamatosan ellenőrizni kell, a költségek megosztására és az előzetes bejelentési kötelezettségre figyelni kell.

A mintadarab legyártásának és ellenőrzésének lépései: hosszabb termelési szüneteket követően, gyártási helyszín változása, gyártási folyamatok változtatása, alapanyag összetételének változása, meglévő termék módosítása, új termék bevezetése. Tisztázni kell, hogy a mintadarab vizsgálati dokumentációja megfelel-e a megrendelő előírásainak és elvárásainak - fontos a megfelelő dokumentáció és archiválás. Gyártási folyamat vagy a termék megváltoztatása esetén csak előre egyeztetett változtatás megengedett, a beszállító nem ismerheti a végtermék minden felhasználási körülményét, ezzel szemben érdekelt lehet költségsökkentésben. Szigorú bejelentési kötelezettséget írnak elő a változtatáshoz. Tájékoztatási kötelezettség van a gyártási folyamatban fellépő zavarokról akkor is,

ha még hibás termék nem került legyártásra. Minden esetben kötelező a bejelentés, az utólagos költségek megelőzése, a hatóságokkal szembeni bejelentési kötelezettségek miatt is. Ajánlott a felmondási vagy elállási jogok kikötése mulasztás esetére.

Dokumentációs kötelezettségek is életben vannak a bizonyítékok biztosítása céljából. A termékfelelősségi törvény alapján a károsult 10 éven belül érvényesíthet igényeket. Az okirati bizonyításnak kiemelt szerepe van a peres eljárásokban és felügyeleti-hatósági ellenőrzések céljából is. Az iparágban szokásos gyakorlat, hogy minden releváns dokumentációt 15 évig meg kell őrizni megfelelő archiválás útján.

Az eltérési (hiba) kvóta meghatározása - a PPM-kvóta rögzítése ösztönzi a beszállítót a minőség állandó javítására - az állandó csökkentést kell előírni, illetve bizonyos tömegtermékek esetén is megengedhető. Mindig rögzíteni kell, hogy ez csak a minőségi teljesítmény mérését szolgálja és nem mentesít a hibás termékkel kapcsolatos szavatossági jogok alól.

Vizsgálati kötelezettség: kiszállítás/beérkezett áru vizsgálata során főszabály a megvizsgálási kötelezettség, ami haladéktalan vizsgálatot jelent. A hiba közlése a beszállító felé haladéktalanul és mindig írásban történjen - ez a később felismert hibák esetén is alkalmazandó, egyébként a gyártó elveszítheti igényeit a hibás teljesítés miatt. Cél a beérkezett áru vizsgálatával kapcsolatos kötelezettségek áthelyezése a beszállítóra az áru kiszállítását (átadását) megelőzően. Fontos a vizsgálat dokumentálása, a gyártóval szemben igazolni kell a vizsgálat megtörténtét. A német joggyakorlat szerint a megvizsgálási kötelezettség teljes áthárítása nem megengedett, azonban lehetséges korlátozni a külsőleg felismerhető hibák megvizsgálására, szállítás közben keletkezett hibákra, csomagolás hibáira, mennyiségi eltérésekre. Egyébként jogvita esetén a gyártó elveszítheti szavatossági igényeit a beszállítóval szemben.

A szerződéses rendszer egyéb lehetséges tartalmi a gyártási folyamat és termék-jóváhagyási eljárás (PPF), a termékvizsgálatok, ill. vizsgálati eljárások egyeztetése, a műszaki és logisztikai reklamációk lebonyolítása, azonosítás és a termék visszakövethetősége, megállapodás a termék-életrajz dokumentációról és a titoktartási rendelkezésekről, továbbá a biztosítások kötésének megkövetelése.

DR. ROZGONYI-TÓTH ISTVÁN
LL.M., ÜGVEJ